

בענין כיבוס Soaking Contact Lenses יו"ט 3 Days - שיעור 672

I. כללי הענין עיין בשיעור 487 ואבאר

II. בענין הטיפול בעדשות מגע (contact lens) עיין בקובץ תשובות (ח - כ"ו) אשר נלקטו מדברי רב אלישיב שכתב שכיון דלדברי המומחים שהמים נבלעים לתוכן יותר מעור או פלאסטיק רגילה אין לשרותם במים בשבת ורק אם היו רוחצים אותם ערב שבת בנוזל הניקוי מותר להשרותו במים בשבת כדי שלא יתקלקלו ורק באופן זה סמכין על הרא"ש שהובא בהרמ"א (ש"צ - ט) דדבר שאין עליו לכלוך מותר לתת עליו מים מועטים ולא כהיש אוסרים בכל ענין ע"ש ועיין במ"ב (מ"ו) דדוקא בשאינו מכויין בנתינת המים לכבסן אבל במתכוין לכבסן כבנ"ד אפילו במים מועטים אסור והמ"ב לא מחלק בין אם ניכר הלכלוך או אינו ניכר עיין בשיעור 349

III. עוד שאלות בעניני כבוס

(א) לעמוד על מפה לחה בפתח הבית או במקוה לכאורה יש להתיר משום שאינו מתכוין לסחיטה והוי רק פ"ר דלא ניחא ליה והוי סחיטה שלא כדרכה ודרך לכלוך וכ"כ השו"ת להורות נתן (ח - ט"ז) ועוד דאין כיבוס אלא במתכוין ואינו מתכוין מותר אפילו אם הוא פ"ר דניחא ליה וכ"כ השכיתת השבת (כללי דש"מ ה - זף י"ז) והביא כלל זה בשם הסמ"ג והריב"א וראייתו מנדה שמערמת וטובלת בבגדיה וכן מי שנשרו הגרביים בשבת דמותר לילך בהם דאפילו פ"ר שיסחוט משום דאינו מתכוין ועוד טעמים הנ"ל ויש לעיין עוד למי שישב בבגדיו שנרטב במי גשמים אם יש בו איסור סחיטה

(ב) עשיית רטייה לחה לכאב ראש חזק צריך להכינה מע"ש ואם א"א יעשה ע"י נכרי בשבת או להשתמש באלונטית של נייר או סינתטי שסחיטתו הוא רק מדרכון יש ג"כ להתיר דבמקום חולה לא גזרו (אג"מ ז - ע ושו"ע שכ"ח - י"ז) ויש מתירים בשריית המפה במים מלוכלכים או אפילו במים ובבגד נקי דאינו מתכוין לכיבוס ועיין בב"ה"ל (ש"צ - י ד"ה דל"ה) ושש"כ (ל"ג - י"ט)

(ג) ליתן מים על צמר גפן או חוט של ציצית או בכל בגד שיש בו כתם אסור ששרייתו זהו כיבוסו (מ"ב ש"ב - סקמ"ד) ובאשל אברהם (מצוטט ש"ש) כתב שנתלחלח לו פ"א חוט הציצית במי רגלים ושפך עליו מים ואין זה בגדר כיבוס דלא היה כוונתו על כיבוס אלא על כיטול מי רגלים לתפלה ומשמע דאפילו אם הוא פ"ר מותר דלאו בכל מלאכות חייב משום פ"ר ועיין במגיד משנה (י"ג - ז) ובשכיתת השבת (ה"ל) וע"ע בשו"ע (ש"צ - י) דאסור וצ"ע

(ד) ניקוי כתם באופן שאין הבגד מתטהר לגמרי מהם בשרייה או בשפשוף אסור וראיה מתוספות (שנת קי"ח - ד"ה ה"א) דרק בבגד נקי או דרך לכלוך לא אמרינן שרייתו זהו כיבוסו ולא בכיבוס קצת

(ה) בגדים השרוים במים אסור לנגבם סמוך לאש אפילו ביו"ט דאין שייך בישול מ"מ איסורו משום איסור מלבן (מ"ב ש"ב - סקס"ט) ודוקא אם היד סולדת בו

(ו) מותר לנקות המנעל במטפחת להסיר האבק ולא יותר (ערוך השלחן שכ"ז - ז) ונסתפק במנעלים שיש בהם חוטי תפירה מבחוץ אם רשאי לשכשכם במים משום דהחוטים מתכבסים דשרייתם זהו כיבוסם (קצות השלחן קט"ז - הערה ל"ז) וגם פירורים שעל בגדיו מותר להסירם אם אינם נבלעים בבגדיו כדין נוצה (רמ"א ש"צ - ח)

(ז) קשקשת הראש (dandruff) ועפר ואבק שעל בגדו אם אין תחוכין בבגדיו הוי כנוצות ומותר להסירם מן הבגד (רמ"א ש"צ - ח) אמנם במברשת העשויה לכך אסור (בה"ל ש"צ - ח ד"ה ועיין) ואם היו תחוכין בבגדו אסור אפילו בידו דאין דינו כנוצה וכגון טיט שעל בגדו משפשפו מבפנים דלא מוכחא מילתא לאתחזויי כמלבן אבל לא מבחוץ דדמי למלבן ומותר לגררו בצפורן וה"מ לח אבל יבש אסור דהוי טוחן

(ח) לקלוף התו נייר (label) שדבוק להבגד אין בו משום מלבן דדינו כנוצה וגם אין בו משום קורע ומכה בפטיש כהאג"מ (ספר חיזוק לזית יעקב הערה צסוף הספר)

(ט) הסרת חרדל או גמי לעיסה או צואת עוף וכדומה מן הבגד אסור שנעשה כתם והוי כיבוס אבל מותר להסיר הלכלוך שלמעלה שאינו דבוק להבגד דדינו כנוצה וע"י נכרי עיין לקמן

(י) מותר לנקות את המשקפיים של זכוכית או פלאסטיק קשה דדינם כעץ דאינו בולע אמנם העדשות מגע צ"ע אם מותר לשרותן בנוזל ניקוי או לשפשפן ועיין בשיעור 349 שלדעת רב אלישיב יש איסור בדבר וכן שמעתי מרב דוד פיינשטיין אם בולעות

(יא) להשתמש בקארפעט סוויפער בלא השמל יש אוסרים מחשש קורע וסותר (שו"ת אז נדברו י"ח - ח"ב) וצ"ע שהוא מקלקל וכלאחר ידו ופ"ר דלא ניחא ליה ואם מחובר לרצפה אין שייך מלבן וקורע ואם אינו מחובר יש חשש של כיבוס ועיין בחלקת יעקב (ד - ו) ויש אוסרים משום עובדא דחול (שערים מצויינים בהלכה פ - הערה ס"ח ושש"כ כ"ג - ד) כ"כ רב ש.ב. כהן בשם הגר"מ פיינשטיין (ספר שצת השייכים לצית - דף 193) ולפי טעם זה יש להתיר אם הסוויפער מיוחד לשבת או עושה בשינוי ויש מתירים ע"י נכרי (באר משה ח - ל"ז)

(יב) מעיל גשם וכן שאר בגדים דאין רגילים לשרותם במים וכו"ע יודעים שנרטבו מהגשם מותר לתלותם ובלבד שלא יתלהו סמוך לחום התנור (שש"כ ט"ו - קי"ט) דאיסור מראית העין הוא דוקא שרוב פעמים נעשה בדרך האיסור והוא עשה בדרך היתר (אג"מ ח - ט"ו) וכ"כ האג"מ (ח"ע ז - י"ג) דפאה נכרית מותר משום דרוב פעמים ניכר לנשים אחרות שהיא פאה נכרית ועוד אפילו לגלח במספרין או בסם מותר אפילו אם הרוב מגלחין בתער דאין גוזרין גזירות חדשות על אנשים כשרים וכ"כ האג"מ (ח"ע ג - י"ט) דמותר לישן כבית האלמנה אם היא אינה שם ואין חשש למראית העין

(יג) אסור להכניס בגדים למכונה יבוש בע"ש כדי שמייבשן בשבת דהוי ליה כריחיים דאסור (רנ"ז - ה) ועיין באג"מ (ה - כ"ז - ל"ח) ומותר להוציא מהמכונה הבגדים שנשארו שם בכוונה ואם שכחם אסור משום מוקצה ומותר לפתוח ולסגור דלת המכונת דעצם המכונת אינה מוקצה (אג"מ ה - כ"ח - י"א)

(יד) בגד רטוב שנשאר בסינק מע"ש אסור לפתוח הברז של מים דשרייתו זו היא כיבוסו ואם צריך להמים צריך להסיר הבגד בטלטול בגופו או טלטול מן הצד כגון כמזלג ובאופן שאינו פסיק רישא שהמים נסחט וספוג יבש דינו כמלאכתו לאיסור ומותר לצורך גופו ומקומו משא"כ בגד רטוב

(טו) אסור לילך בשבת במקום שיוכל להחליק וליפול במים דשמא ישרו כליו ויבא לידי סחיטה (רמ"א ח"א - מ"ו) וכגון על שפת הנהר וכדומה

(טז) בגדים מסיבים סנטטיים עיין בשו"ת ציץ אליעזר (ה - י) דכיבוס בגדי ניילון דומיא לדינה לבגדי עור דרק בשפשוף אסור מן התורה ושרייה מותר וסחיטה אסורה מדרבנן וכ"כ השו"ת אז נדברו (ז - ל"ד) וע"ע בשו"ת שבט הלוי (ה - ז) שכתב דבגדים סנטטיים יש בו איסור תורה בשרייה ובסחיטה ושמעתי מרב דוד פיינשטיין דדעת רב משה דסנטטי דינו כעור ולכן בגדי ניילון שעשויים כמפת ניילון דינו כעצים ומ"מ ראוי להחמיר שלא לשפשף בחוזק ורק לנקות ע"י מים בקלות (אג"מ י"ד ז - ט"ו צס"ו ושש"כ י"ג - מ"ח) וה"ה מפה של פלאסטיק

(יז) משקיין שנשפכו ע"ג המפה אם המים צבועים יזהר שלא להעביר אותם ממקום למקום מחשש צביעת המפה אבל מים מותר לגוררם בעת הצורך ביד רפה לתוך כלי בסכין ואינו צריך להשגיח שלא יהיה כלל לכלוך על הבגדים דהוי דרך לכלוך (שש"כ י"ג - הערה ק) משא"כ בצביעה

(יח) הדחת כלים עם בתי ידים של גומי יש להקל דאינם בולעים ואין דרכם להתלכלך כל כך ואין דרך לשפשפם ואינה מתכוין לכבסם ויזהר שלא לכבסם לצורך מחר (מנחת יצחק ו - כ"ג)

(יט) רחיצת תינוק ביו"ט במים עיין בבה"ל (ש"ז - י' ד"ה דלא חמריין) דאפילו להציע מתחתיו המטפחת יש להתיר אם היא נקיה דאפילו להאוסרים הוי רק מלאכה שאינה צריכה לגופה והתינוק חולה ועוד דהוי דרך לכלוך ומ"מ יותר טוב ע"י נכרי ועוד לדברינו הנ"ל יש לרחוץ התינוק בבגדי גומי או סנטטי וניילון

(כ) לגרר בצפורין להעביר רושם הכתם לדעת הט"ז מותר ולדעת הבה"ל (ש"ז - ד"ה זסוי טוחן) יש חשש מאיסור תורה ויש להתיר ע"י נכרי

(כא) אם מותר למלצר (waiter) נכרי לכבס במים הכתם שהוא גרם להיות כבגדי האורח בסעודת שבת עיין בבה"ל (רע"ו - ד"ה ללרכו") שנכרי שרצה לתקן נר של ישראל דהיינו למחוט (flick) הפתילה ונככה בידו וחזר והדליקו דמותר דזה הוי כמו לצרכו של נכרי כיון שנככה בידו אבל לבקש לא"י למחוט בודאי אסור וצ"ע אם מותר לומר לנכרי לתקן טעתו ודעתי דאינו מותר